

SKUP 2000 – 46

Prosjekt: Folkets utvalgte

Medarbeider: Kjetil Hanssen og Une Bratberg

Publikasjon: Vårt Land

Publisert: Juli 2000

Medium: Avis

Tema: Politikk

METODERAPPORT

- 1) Kjetil Hanssen og Une Bratberg
- 2) «Folkets utvalgte?»
- 3) Publisert i Vårt Land 10. – 14. juli 2000

4)
Vårt Land,
Postboks 1180
0107 Oslo
22 310 310

5)
Une Bratberg
Vårt Land
Postboks 1180, Sentrum
0107 Oslo
22 310 389

Kjetil Hanssen
Aftenposten
Postboks 1178, Sentrum
0107 Oslo
22 86 35 25

6) Ideen

a) I en notis fra NTB tidlig på sommeren het det at Østfold Arbeiderparti ville åpne opp nominasjonsprosessen. Omtrent samtidig meldte NRK Sogn og Fjordane at gruppelederen for Arbeiderpartiets bystyre i Florø oppfordret til tverrpolitisk opprør mot nominasjonskomiteene. Han mente stortingspolitikkerne hadde glemt kommune-norge.

Vi stilte oss selv spørsmålene: Hvor realistisk er et slikt opprør? I hvilken grad kan kandidater komme inn på fast plass på stortingslistene uten velsignelse fra nominasjonskomiteene og den lokale partiledelsen?

Vi oppdaget at det praktisk tatt ikke er forsket på nominasjonsprosessen. Ingen hadde oversikten over hvem eller hvor mange som satt i partienes nominasjonskomiteer. Ingen kunne si noe om eksakt om hvor vanlig det er at representanter blir nominert uten å være foreslått på listen fra nominasjonskomiteen, altså ved benkeforslag på selve nominasjonsmøtet. Heller ikke kunne noen opplyse om hvor vanlig eller uvanlig det er at listen i det hele tatt blir forandret på nominasjonsmøtet.

Vi ønsket å gå inn i problemstillingen før partiene kom ordentlig i gang med

nominasjonsprosessen på høsten.

Arbeidet førte til artikler på trykk i fem påfølgende dager, fra mandag 10. juli til fredag 14. juli.

Vi fant blant annet ut at kun 12 av dagens 165 stortingsrepresentanter er valgt inn uten å være foreslått av nominasjonskomiteen. Nominasjonsmøtene endrer på mindre enn 10 prosent av de fem første navnene på listen. 964 personer er medlemmer av nominasjonskomiteene – en per 3000 velgere. Ca. 11 000 møter på nominasjonsmøtene.

b) Sentral problemstilling:

Vi innså at det var en for stor oppgave for oss å kartlegge alle landets nominasjonskomiteers sammensetning, med navn, alder, kjønn, bakgrunn, osv. Selv om vi mente dette var relevante og interessante opplysninger ettersom velgerne stemmer på et parti, og ikke har innflytelse på personvalget ved stortingsvalg, snevret vi problemstillingene inn til følgende:

- 1) Hvor mange personer sitter i nominasjonskomiteene til de syv stortingspartiene?
- 2) Hvor mange møter på nominasjonsmøtet?
- 3) Hvor ofte endrer nominasjonsmøtet på de fem første plassene på listen?
- 4) Hvilke endringer ble gjort før forrige valg som førte til at noen kom inn på Stortinget uten å være foreslått av nominasjonskomiteen?

De to første spørsmålene er i seg selv interessante i forhold til hvor mange av velgerne som er med og bestemmer hvem som skal velges inn i nasjonalforsamlingen. De to siste spørsmålene forteller noe om i hvilken grad personvalget er avgjort av en indre krets før vanlige partimedlemmer får være med å bestemme.

c) Endringer av problemstillingen:

Vi oppdaget etter hvert problemstillinger som vi hadde ønsket å ha med. Blant annet så vi at fylkeslagene har forskjellig praksis på hvordan nominasjonskomiteen blir valgt. Siden vi ikke kunne skaffe en oversikt over dette, ble det kun omtalt i artiklene.

d) Organiseringen av arbeidet:

Først skaffet vi fra partienes hovedkontorer så mange epostadresser og faksnumre til fylkespartier og fylkesledere som mulig. De syv stortingspartiene har 133 fylkeslag.

Torsdag 15. juni sendte vi en epost/faks med følgende spørsmål:

1. Hvor mange sitter i nominasjonskomiteen for stortingsvalget?
2. Hvor mange delegater er det på nominasjonsmøtet i fylkespartiet?
3. Ble det gjort endringer på de fem første plassene på listen i forhold til nominasjonskomiteens innstilling før forrige stortingsvalg? Hva ble eventuelt endret?

Midtveis uken etter begynte svarmengden å tørke inn. Da hadde vi fått omlag 50 svar. Vi innså at jobben med å ringe inn de resterende svarene ville bli mer omfattende enn håpet.

Vi ringte kontinuerlig i fem arbeidsdager for å finne personer i partienes fylkeslag som satt inne med nok informasjon om forrige nominasjon til å kunne besvare spørsmålene. Sannsynligvis tok vi 250-300 telefonsamtaler før vi hadde det vi trengte.

I mange tilfeller var dagens lokale partiledelse ikke involvert i nominasjonen for fire år siden, eller de var ikke med i partiet i det hele tatt. De måtte bruke tid på å finne frem til de navnene vi måtte ha. Mange av dem vi snakket med hadde dessuten problemer med å huske nøyaktig hva som skjedde ved forrige nominasjon, slik at vi måtte ta kontakt med flere involverte fra den gang, for å sikre at opplysningene var korrekte. For antall personer som møtte på nominasjonsmøtene, måtte vi fra noen fylkeslag godta omtrentlige tall: Ca. 60 eller ca. 85 og lignende.

Men det var også noen som husket godt, og de snakket vi ekstra med for å skaffe mer bakgrunn til historiene som skulle på trykk. Slik var det for eksempel med Kjell Arvid Svendsen, leder i nominasjonskomiteen i Rogaland KrF. Han sa: «Sist gikk det veldig greit. Det hele var over så fort at det var ikke engang mulig å kreve refusjon for bevertning.»

Vår «backup-plan» var å gå til lokalavisenes arkiver og politiske reportere for å finne hva som skjedde ved sist nominasjon. Det slapp vi.

Etter hvert som svarene kom inn, la vi dem inn i fire Excel-regneark. Ett viste antall medlemmer i nominasjonskomiteene, ett viste antall delegater på nominasjonsmøtene, ett viste endringer på de fem første plassene på listen og ett viste endringer på listen som forandret på hvem som kom inn på Stortinget.

7) Arbeidstid

To reportere i syv arbeidsdager, alt inkludert.

8) Spesielle erfaringer

Vi vil legge vekt på at det faktisk er mulig å drive forskning «light» på kort tid med begrensede ressurser og som gir uttelling for avisen i form av gode nyhetssaker. I dette tilfellet er det ingen stor skandale som er avslørt. Poenget er i stedet ideen om å skaffe fakta selv i en situasjon der vi journalister vanligvis spør forskere om deres undersøkelser - eller i verste fall hva de tror og mener.

Oslo, 16. januar 2001

Une Bratberg

Kjetil Hanssen